

konstrukce v podstatě skrytě recipoval množství právních předpisů náležejících k jinému než čs. právnímu řádu a až na výjimky uznal i platnost rozhodnutí státních orgánů z doby nesvobody“.²⁰⁴ Konečně prosazení československé kontinuity je pouze otázkou úzké skupiny osob. Požadoval bych zde přece jenom něco více. Chybí mi zde právě vůle národa udržet svou státnost, která byla za Protektorátu přece jen vyšší, ale téměř nulová v období II. republiky. Další ze zásadních bodů pak vidím v ustavení Slovenské národní rady vzniklé v prosinci na 1943 na základě tzv. Velikonoční dohody. Ta se prohlásila za nejvyšší orgán slovenského odboje a převzala na Slovensku veškerou moc. Tak byl založen právní dualismus. Navíc se tato postavila proti Benešově teorii politické a právní kontinuity Československa.²⁰⁵ Vzhledem ke složitosti celé problematiky, a to nejen samotné kontinuity, ale rovněž tak dílčích otázek ji provázajících, není možné podat jednoznačné vyjádření. A je to možná dobře, neboť další názory přináší další pohledy a možnosti zkoumání. Jakkoliv všeobecně přijímaná **je teorie kontinuity dle mého názoru minimálně diskutabilní a s mnoha slabými místy, a to jak po stránce kontinuity právní, tak té státní.** I když tedy souhlasím s neplatností Mnichovské dohody a i přes výhrady ke kontinuitě funkce prezidenta Beneše přijímám Prozatímní státní zřízení za legitimního reprezentanta Československa jako nejlepší řešení v době okupace již celého území republiky, nemohu nevidět okolnosti svědčící proti. Předně je to rozpad ideje československého národa a nakonec i celého státu se vznikem Slovenského státu. Na druhé straně pak u právních aspektů současná existence několika mocenských center zároveň právě s recepcí některých předpisů z doby nesvobody. To celé pak podtrženo autodestruktivním charakterem a jednáním představitelů II. republiky. A tak se ptám, zda, ačkoliv obnoven téměř ve stejných hranicích, se jedná stále o tentýž stát?

Závěr

První Československá republika vznikla v roce 1918 jako demokratický stát československého národa, kterýžto charakter byl utvrzen také v její ústavě. Čelní představitelé od jejího vzniku podporovali rozvoj mezinárodního právního řádu, systém kolektivní bezpečnosti a mírové soužití se svými sousedy. Příkladně a zodpovědně přistupovali k plnění svých mezinárodních závazků, podporovali své spojence a

²⁰⁴ Tamtéž

²⁰⁵ GERLOCH, A.; HŘEBEJK, J.; ZOUBEK, V. Ústavní vývoj České republiky. 4. vyd. Praha: Prospektrum, 2002. s. 39, 40

rozhodně vystupovali proti každé nespravedlnosti. Rovněž ve vnitrostátních vztazích nebyl demokratický charakter pouhou frází. Bylo dbáno, aby se všem dostalo v ústavě proklamovaných práv a jí založené povinnosti byly plněny. „*Naše republika je ideálně demokratický stát*“, prohlásil v červnu 1938 předseda Židovské strany v ČSR.²⁰⁶ I přesto však podlehla v nerovném boji svému agresivnímu, nepřizpůsobivému sousedu, který nechtěl dodržovat žádných pravidel, nechtěl budovat, ale pouze ničit. V září 1938 představiteli čtyř velmocí uzavřená Mnichovská dohoda přetřela slibný vývoj mladého státu. Jeho reprezentace postavená před neřešitelné dilema přijala tento diktát v zájmu udržení světového míru a vlastního přežití. Sama dohoda byla nehorázným zásahem do suverenity Československa a pošlapáním slibně se rozvíjejícího mezinárodně-právního řádu. Pro Německo byla pouze jedním z kroků na cestě k ovládnutí světa. Ze strany Velké Británie a Francie se však jednalo o výraz naprostého nezájmu, ignorace a alibismu. Jejich představitelé ve snaze vyhnout se konfrontaci s nacistickým Německem přivedli svět k největší katastrofě moderních dějin – Druhé světové válce, jež přišla o rok později. Samotné Československo poznalo její kruté důsledky prakticky okamžitě. Vše dobré, co zde bylo bezmála dvacet let budováno, bylo zničeno a k moci se počaly drát síly smýšlení opačného. Republika připravená o značnou část svého území, zbavená všech ideálů a vydaná napospas úhlavnímu nepříteli se zcela odklonila od svého demokratického smýšlení. Pocit zrady jak zahraničních spojenců, tak domácí reprezentace v čele s prezidentem ve společnosti zcela převážil a zatemnil její uvažování. Usilovné trvání na demokratických principech představitelů první Československé republiky bylo v tzv. druhé republice nahrazeno smýšlením opačného, totalitního rázu a začala přeměna v autoritativní stát. Postupně byly odstraňovány demokratické instituty a likvidován právní stát. Politická pluralita byla nahrazena systémem jediné vládnoucí strany, dělba moci její koncentrací a respekt k občanským právům a svobodám vystřídala jejich nepřiměřená restrikce. Předchozí velkorysá politika státu ve vztahu k cizincům a menšinám se změnila v útlak a odmítání přesně po vzoru a dle přání Německa, v jehož brázdě se nová státní reprezentace rozhodla plout. Nebylo to nic platno a republika druhá byla zničena o pár měsíců později stylem obdobným, jako tomu bylo při destrukci té první – tedy naprosto bezprávně z vůle

²⁰⁶ PAVLÍČEK, V. a kol. Ústavní právo a státověda II. díl: Ústavní právo České republiky, část 2. Praha: Linde Praha a.s., 2004. s. 28

zahraničního agresora.

Že ani příklon k totalitě nezabránil likvidaci republiky, potvrzuje smýšlení prvorepublikové reprezentace, že nebylo nic, čím mohli odvrátit zkázu státu, a že to nebyl jeho demokratický charakter, jenž byl toho příčinou. Mnichovská dohoda by pak měla zůstat varovným mementem, že agresorovi nelze ustupovat – žádnému, v žádné době a za žádných okolností. Následná likvidace demokracie samotnými představiteli státu, ale především naprostá rezignace celé společnosti a příklon k myšlenkám totalitním jistě není ke cti našeho národa. *„Když dlouhá řada případů zneužití moci a bezpráví sledujících trvale stejný cíl osvědčí plán podrobit je naprosté krutovládě, je jejich právem, je jejich povinností svrhnout takovou vládu a zajistit nové strážce jejich vlastní bezpečnosti“*²⁰⁷, říká dokument stojící u zrodu Spojených států amerických. Já si myslím, že takové právo, takovou povinnost a především takovou odvahu by měli mít lidé všude na světě v každém státě. Jako základ státu, suverén a zdroj veškeré moci by měli mít sílu vzepřít se diktatuře. A pokud najdou takovou sílu, vykřesají onu jiskru, které zažehne pomyslný oheň, pak teprve mají právo na vlastní stát, vlastní svobodu. A události mnichovských dní a dní je následujících by měly být lidem celého světa varováním nepřipustit již nikdy nic podobného a bránit svou vlast a svou svobodu třeba i se zbraní v ruce. Jsou totiž tím nejcennějším, co máme.

²⁰⁷ Vlastní překlad z Deklarace nezávislosti USA. Deklarace nezávislosti na http://www.archives.gov/exhibits/charters/declaration_transcript.html